

**Artists' estates,
a legacy**

Conference & workshops

Dear participant

NICC, Flanders Arts Institute / Kunstenpunt, Estate Philippe Vandenberg and Art Brussels, in collaboration with BOZAR, welcome you at our international conference and workshops with regard to the legacy of living visual artists.

The care for the legacy of visual artists is crucial for the cultural heritage of tomorrow. Correct preservation and stewardship of the collection and the archive keeps the oeuvre alive. Diverse partners may play a part in this. In addition to the heirs and the family of the artists, private and public as well as academic institutions may have an important voice in the matter.

In the afternoon, Andrea C. Theil of the Roy Lichtenstein Foundation leads a workshop on how to compile a catalogue raisonné.

The sudden responsibility for an artistic legacy is not easy to bear. What is a good step-by-step plan and what role can archives, museums, universities and galleries play? Can artists' heirs cooperate and can they learn from each other? What is the role of government in this matter? And, last but not least, how can living artists prepare their artistic legacy? On 19 April, we will examine these questions in greater depth.

On 20 April, two in-depth workshops are offered, each time for 25 participants. In the morning, Shervone Neckles-Ortiz of the Joan Mitchell Foundation leads a workshop on how artists can prepare their legacy.

Josine De Roover
and Lode Geens,
NICC

Dirk De Wit,
Flanders Arts Institute

Hélène
Vandenberghe,
*Estate Philippe
Vandenberg*

Anne Vierstraete,
Art Brussels

Sophie Lauwers,
BOZAR

We wish you an inspiring two days.

Wednesday 19 April – Conference, BOZAR, De Studio

9:30 Reception

10:00 **KEYNOTE**

The complexity of running an estate by Hélène Vandenberghe, codirector,
Estate Philippe Vandenberg (Brussels, BE)

LECTURES

The importance of documentation and registration by Stella Lohaus, Bernd
Lohaus Foundation (Antwerp, BE)

The Art of Compiling a Catalogue Raisonné by Andrea C. Theil, Catalogue
Raisonné Manager, Roy Lichtenstein Foundation (New York, USA)

The studio of the artist as a research centre by Thomas Schlessler, director,
Fondation Hartung Bergman (Antibes, FR)

PANEL DISCUSSION

moderated by Philippine Hoegen

12:00 Lunch & networking

13:00 *The Impact of an Artist’s Legacy* by Shervone Neckles-Ortiz, Artist Support
Manager, Joan Mitchell Foundation (New York, USA)

PANEL DISCUSSION

moderated by Philippine Hoegen

14:00 Coffee & tea

14:30   **LECTURE**
The Artist's Estate as Professional Practice by Nicolas de Oliveira, Director of Research and Curatorial Projects, Montabonel & Partners (UK)

PANEL DISCUSSION

Nicolas de Oliveira, Director of Research and Curatorial Projects,
Montabonel & Partners (UK)

Peter Pakesch, Chair of the board, Maria Lassnig Foundation (Vienna, A)

Andrew Renton, former director of the Marlborough Contemporary art
gallery and professor of curating at Goldsmiths College, University (London,
UK)

moderated by Philippine Hoegen

16:00   Concluding remarks by Luc Delrue, Secretary General of Flanders
Department of culture, youth and media
Recent policy decisions concerning artists' estates in Flanders

16:20   Final conclusions by Samah Hijawi, artist, researcher and curator (Brussels)

KEYNOTE

The complexity of running an estate

BY

Hélène Vandenberghe, codirector Estate
Philippe Vandenberg (Brussels)

Inheriting an artistic legacy is a complex matter. In addition to the emotional process of dealing with the death of a loved one, the heirs suddenly become responsible for the continuation of an artistic oeuvre.

Managing an artistic legacy involves a long list of decisions that will be different for every artist. The nature of the work, the materials, the quantity, quality, capital, name recognition and support of the outside world will influence decisions. Subsequently, any legacy requires an individual approach.

As an heir, however, you can take some essential basic measures to preserve the work in proper and secure conditions, ensuring it gets to exist in the outside world in the best possible way.

For seven years now, Helene Vandenberghe and her brothers have been coordinating the estate of their late father Philippe Vandenberg. To do so, they have been working together with various partners, including the University of Ghent and gallery Hauser & Wirth in London, Zurich and New York. In the brief presentation, she explains which basic steps they have undertaken and how they have assumed the stewardship of a contemporary painter's estate.

LECTURE

The importance of documentation and registration

BY
Stella Lohaus, Bernd Lohaus Foundation
(Antwerp, BE)

Many of the sculptures of Bernd Lohaus (1940-2010) consist of large and heavy wooden beams which he positioned in such a way that it became a sculpture, a work of art. Uninstalled Lohaus sculptures don't look like art at all. Bernd Lohaus Foundation only managed to separate the works (in which Bernd Lohaus seemingly did not add anything with his own hand) from raw material because of good photographs. Also, photos helped to install his work again. Stella Lohaus developed manuals to put together the sculptures of Lohaus with a minimum of manipulation. The manuals are based on accurate registration and recognition through distinctive characteristics. This makes the need of putting labels or writing anything on the work redundant. In this case, the benefit of documentation and registration is the work's independence from the familiar circle, which in Stella Lohaus' opinion is crucial for its further and future exposure and enjoyment.

LECTURE

The Art of Compiling a Catalogue Raisonné

BY

Andrea C. Theil, Catalogue Raisonné Manager,
Roy Lichtenstein Foundation (New York, USA)

The Roy Lichtenstein Foundation was formed in 1998 after the death of the artist in September 1997. One of its objectives is the preparation of a catalogue raisonné, to be published in 2020, that will cover the entire oeuvre of the artist. When Andrea Theil started working on the Roy Lichtenstein catalogue, she expected a long journey but did not foresee the variety of surprises and challenges that come with any similar project. In her talk she tells the story of how the Foundation launched the catalogue, how strategies were set and changed, what it can take to track down and examine artworks and what she learned from managing the research of more than 5000 artworks. Case studies illustrate the sometimes long and winding road to a final catalogue entry.

LECTURE

The studio of the artist as a research centre

Thomas Schlessler will present the Hartung-Bergman Foundation in Antibes, France, which he has been running for four years. He will highlight its special features both as an estate and as the former studios of the artists who created it. He will retrace the history of the institution, from its premises during the life of Hartung and Bergman to its current projects. He will offer a thorough description of the way it works, its missions and its ambitions for the future.

BY

Thomas Schlessler director, Fondation Hartung Bergman (Antibes, FR)

LECTURE

The Impact of an Artist's Legacy

The Joan Mitchell Foundation is an artist-endowed non-profit organization established in 1993. Our mission is to celebrate the legacy of pioneer abstract painter Joan Mitchell. In her will, Joan Mitchell was also explicit about her intentions for the Foundation's work to support visual artists directly. Grounded in Mitchell's desire the Foundation engages individual artists through grantmaking, programming and collaborations. This session will look at the Foundation's ten-year collaboration with its artist community to build the Creating A Living Legacy (CALL) Program. A multi-dimensional, interdisciplinary learning, intergenerational social initiative---designed to support mature artists in documenting, organising and preserving their life's work and career.

BY

Shervone Neckles-Ortiz, Artist Support
Manager, Joan Mitchell Foundation (New York,
USA)

LECTURE*The Artist's Estate as Professional Practice*

BY

Nicolas de Oliveira, Director of Research and Curatorial Projects, Montabonel & Partners, London (UK)

Artists' Estates are conventionally associated with the posthumous administration of an artist's assets, often treated as a private family concern, rather than a professionally-run entity. Today, due to market pressures and opportunities, this arcane model has arguably reached a tipping point. In recent years the remit of commercial galleries has significantly expanded to include taking on the estates of numerous well-known artists who have passed, whilst also taking an active interest in developing those of living practitioners. Unless artists' estates actively develop institutional infrastructures, it is likely that their legacies will be dictated by external organisations whose primary concern is financial, rather than focused on cultural benefit.

This talk will focus on the changing landscape of artists' estates in the present with a view to future developments. It seeks to argue for the advantages of professionalization in different areas of artists' activities during their lifetime, ranging from appropriate cataloguing, archives, the studio, and relations with external entities such as galleries and collecting institutions, all of which contribute to the perception of artistic standing or brand. The artist's legacy is then a strategic and curatorially-informed undertaking which highlights the need for careful direction and sustainability. The archive, for instance, serves to provide access to what works and documents are available, but it must also reflect something of the manner in which the work is to be understood and presented; in short, the estate provides an instructive and authoritative voice in supporting and enhancing a living artist's intentions in the present, but also instils a methodology to sustain future interpretations of the work.

Each aspect of an estate is both creative and pragmatic at once, be it the appointing of a supportive board of experts, the strategic positioning of the artist's brand, the major undertaking of the catalogue raisonné, or the cementing of authority and scholarship. In all cases the artist's estate has the task of preserving a legacy that resides in the past, whilst actively maintaining and enhancing present and future interest in the oeuvre.

Thursday 20 April – Workshops, Estate Philippe Vandenberg

10:00 –
12:30

WORKSHOP

Answering the CALL: Creating Your Own Living Legacy by Shervone Neckles-Ortiz, Artist Support Manager, Joan Mitchell Foundation (New York, USA)

12:30 –
14:00

Lunch

14:00 –
16:30

WORKSHOP

Best Practices: Preparing a Catalogue Raisonné by Andrea C. Theil, Catalogue Raisonné Manager, Roy Lichtenstein Foundation (New York, USA)

WORKSHOP 1

*Answering the CALL: Creating Your Own
Living Legacy*

BY
Shervone Neckles-Ortiz, Artist Support
Manager, Joan Mitchell Foundation (New York,
USA)

Since 2007, The Joan Mitchell Foundation has been committed to preparing artists at all career points for the business of organizing and protecting their legacy. At any point in an artist's career, documenting and inventorying artwork can be an immensely personal and emotionally complex process.

The process of documenting your life's work and career requires that you assign value to what can often seem intangible, and the task, in its enormity, can at times be overwhelming. This session will explore ways to manage expectations and set realistic goals when beginning the career documentation process for the purpose of establishing a physical and digital studio management system.

WORKSHOP 2

Best Practices: preparing a catalogue raisonné

BY

Andrea C. Theil, Catalogue Raisonné Manager,
Roy Lichtenstein Foundation (New York, USA)

What are the do's and don'ts of compiling a catalogue raisonné? This workshop will allow attendees to explore the practicalities of catalogue raisonné work and learn about best practices in an atmosphere of support and dialogue. Andrea Theil has been working on the Roy Lichtenstein catalogue raisonné for 15 years. She will speak from personal experience covering topics that range from staffing to collector outreach and from artwork examination to photography. The focus will be on research methodologies and resources as well as on cataloguing options and recommendations that may prove beneficial for your project's workflow and data consistency. You will be introduced to case studies that illustrate common challenges and discuss how one can address them.

There will be time for questions and answers related to the attendees' projects.

ANDREA C. THEIL

Andrea C. Theil joined the Roy Lichtenstein Foundation 2002 as the International Research Associate in Europe where she located and examined the artist's works in private and public collections. She became the Roy Lichtenstein Catalogue Raisonné manager in 2011 and now oversees a team that compiles records for the more than 5000 works by the artist. Her role encompasses the organization and documentation of research as well as the editing of the catalogue that will be published online and in a concise printed version. Andrea Theil studied art history and psychology in Munich and Rome and earned a Ph.D. from Ludwig-Maximilians-Universität. She has been working as an author, editor and curator.

SHERVONE NECKLES-ORTIZ

Shervone Neckles-Ortiz, Artist Program Manager for the Joan Mitchell Foundation, manages the New York City and national programs for both the Creating a Living Legacy (CALL) Program and Professional Development Program. Neckles-Ortiz is also an interdisciplinary artist, educator and community worker based in Queens, New York. Her work weaves together concepts of nature and science with objects and practices rooted in her Afro-Caribbean traditions. Her work can be seen at www.shervoneckles.com. Visit www.joanmitchellfoundation.org & www.CALLResources.org for information on the Joan Mitchell Foundation and the Creating A Living Legacy Program.

THOMAS SCHLESSER

Thomas Schlessler has been director of the Hartung-Bergman Foundation in Antibes, France, since 2014 and lectures at the École Polytechnique of

Paris. His latest work, *L'Univers sans l'Homme (Hazan)*, was published in 2016.

HELENE VANDENBERGHE

Hélène Vandenberghe is co-manager of the estate of her father Philippe Vandenberg since 2009. As an art historian, she began her career in 2000 as a curator in Huis van Alijn, Ghent. In 2002 Vandenberghe co-founded the heritage weekend in Flanders and Brussels and from 2008 she worked as artistic advisor to the CEO of the Centre for Fine Arts (Bozar) in Brussels.

Hélène is an estate consultant since 2015 in Belgium and is adviser of the Institute for Artists' Estates in Berlin.

PETER PAKESCH

Peter Pakesch (born 16 July 1955, Graz) is chair of the board of the Maria Lassnig Foundation.

Peter Pakesch is an Austrian curator and worked at Forum Stadtpark in Graz from 1976 to 1979 and at the Steirischer Herbst. He opened his own gallery in Vienna in 1981 and founded together with Helmut Strobel the Grazer Kunstverein. After closing his gallery in Vienna in 1993, and after curating important shows as a free lance curator, he became Director of Kunsthalle Basel in 1996. From 2003 till 2015, Peter Pakesch has been Intendant and Artistic Director of the Universalmuseum Joanneum in Graz, and curated groundbreaking exhibitions at the Kunsthhaus Graz. Peter Pakesch was in close contact with the Austrian painter Maria Lassnig until her death in May 2014. The last great Lassnig solo show during her lifetime was staged in the NeueGalerie Graz in 2012 under the auspices of Peter Pakesch and curated by Günther Holler-Schuster, and was the starting for a catalogue of works by Maria

Lassnig. Since 2015, Peter Pakesch started the Maria Lassnig Foundation in Vienna. This foundation was founded at the will of the artist in order to advance the understanding and the distribution of her work.

STELLA LOHAUS

After the passing away of her father Bernd Lohaus and facing new trends in the contemporary art world, Stella Lohaus decided to put an end to her activities as a gallerist. Since then, she's working on the documentation and preservation of the artistic legacy of her father. Stella Lohaus also works as a curator. In 2015 the Bernd Lohaus Foundation received the Flemish Culture Award for Visual Arts.

NICOLAS DE OLIVEIRA

Nicolas de Oliveira is a curator, writer, and academic. He is the Director of Research and Curatorial Projects at Montabonel & Partners, and the Course Leader of the Masters Programme Curating the Contemporary at London Metropolitan University taught in partnership with Whitechapel Gallery. He was a founding director of Unit 7 Gallery (1986-89), the Museum of Installation (1990-2003), and Notice Gallery (2005-8), curating over 200 individual and collective installation projects in London, Berlin, Brussels, Mexico City, Los Angeles and other locations. This collaborative curatorial practice was the subject of a major exhibition *A Book of Burning Matches: Collecting Installation Art Documents* at the Thomas Olbricht Foundation, Berlin (2015). He currently co-directs SE8, a project space with a programme of new commissions. His books, co-authored with Nicola Oxley include *Installation art*, and *Installation art in the New Millennium*:

Empire of the Senses, (Thames & Hudson, 1994 and 2003), two major international surveys of the practice. The prolific writing partnership also comprises a series of artist's books and monographs on Hans Op de Beeck (Belgium), Stefan Brüggemann (Mexico), Patrick Jolley (Ireland) and Lewis Baltz (USA), among others, and the catalogue raisonné *light: the Cattelain Collection* (2017). Their first novella, entitled *Sand* was published in 2011 by Ludion as part of the book *Hans Op de Beeck: Sea of Tranquillity*. A short fiction book on Antonin Artaud, *The Door Ajar*, and the monograph *Patrick Jolley: All that Falls* followed and were published by Gandon Editions in 2012 and 2013. He has contributed texts and papers to conferences and academic books, as well as writing numerous essays for exhibition catalogues. His imprint *Mulberry Tree Press*, begun in 2010, specializes in publications and vinyl editions on contemporary artists. He was an artistic advisor to the Busan Biennale: *Garden of Learning* (2012) curated by Roger M. Buergel, as well as a member of the Jury Committee for the Nam June Paik Prize (2016); he was also the chair of the Think Tank Art *Media in the Expanded Field* held at Fundación Casa Wabi, Mexico (2016) and the author of the report *Institutions of the 21st Century* (2017) published by Alaska Press.

ANDREW RENTON

Andrew Renton is Professor of Curating at Goldsmiths, University of London. He has curated many shows internationally, including the first Manifesta in Rotterdam 1996, Walter Benjamin's Briefcase, Porto 1994, Brower in Vancouver 1997 and London 1998, Total Object Complete with Missing Parts, Glasgow, 2001, Stay Forever and Ever and Ever at

South London Gallery, 2007, Come, Come, Come into my World at the Ellipse Foundation, Lisbon, 2007, Front of House at Parasol Unit, London, 2008, and the first ArtTLV biennial in Tel Aviv, 2008. He co-curated Koen van den Broek's retrospective at S.M.A.K., Ghent in 2010. Until recently he was Director of Marlborough Contemporary Gallery in London. He wrote a weekly column for the Evening Standard on art matters, and is author and editor of hundreds of articles, books and monographs on art. He was a member of the jury for the 2006 Turner Prize, and is trustee of several arts organisations. He advises many collections, museums and institutions, including the British Government Art Collection.

SAMAH HIJAWI

Samah Hijawi is an artist, researcher and curator, currently doing her PhD in Art Practice. Her work in performance and collage, explore the aesthetics of loss and the performativity of 'returning to the homeland' in representations of Palestine in the 1960's and 1970's. Her works have recently been shown in; The Hayward Gallery in London, the Beurschouwburg in Brussels, Bureau Europa- Maastricht, MoMa and Apex Art - New York; Darat al Funun - Amman; Beirut Art Center - Beirut; Haus Der Kulturen Der Welt, Birzeit University Museum - Ramallah; Luisiana Museum - Copenhagen among others. Since 2005 she collaborated in different capacities with Ola El-Khalidi and Diale Khasawneh, on the programming and management of Makan art space, an independent space dedicated to the facilitation and production of arts and culture in Amman. From 2012-2016 she collaborated with Shuruq Harb

and Toleen Touq on the curatorial platform the river has two banks initiated to address the growing distance between practitioners in Jordan and Palestine.

PHILIPPINE HOEGEN

Philippine Hoegen is an artist living in Brussels and Amsterdam. Her work consists primarily of performance, writing and (video) installations, her multi-stranded practice engages with issues of display, object hood and personhood. She is a tutor of fine art and researcher AKV St Joost academy in Den Bosch and Breda, NL. Recent performances include Hoegen's solo performance *Regarding David* at Het Nieuwe Instituut, Rotterdam (2016), at Gallery Tegenboschvanvreden, Amsterdam and Aleppo, Brussels (2015). Hoegen also regularly acts as a moderator, most recently at Buda, Kortrijk (The Fantastic Institute: Feb. 2017) and at Het Nieuwe Instituut, Rotterdam (The Body is a Battlefield: Sept. 2016).

CONFERENCE

Anne Adriaens-Pannier

Spilliaert Huis

Evi Bert

M HKA

Guillaume Bijl

Artist

Isabelle Bourez

Kunst in Huis Leuven

Koen Brams

Critic / researcher

Iris Buedts

Sofia Bustorff

Artist

Matteo Cassan

Ann Cesteleyn

UGent

Geraldine Chafik

Luc Coeckelberghs

Artist

Phaedra Cremmery

Phaedra Cremmery Art Collection Management

Bart De Baere

M HKA

Francis De Beir

De Beir Foundation

Isolde De Buck

freelance

Felix De Clerck

Kunstenpunt | Flanders Arts Institute

Peter de Kort

Eline De Lepeleire

Het Firmament

Rita De Luycker

De Luycker Services

Josine De Roover

NICC

Jan De Vree

M HKA

Dirk De Wit

Kunstenpunt | Flanders Arts Institute

Ivan Denaiiov

Jan Delepiere

Lili Dujourie

Artist

Elly Kog

The White House Gallery

Eva Feliers

Elise Gacoms

Stad Antwerpen

Lode Geens

NICC

Greet Halsberghe

Kunstenpunt | Flanders Arts Institute

Karel Hooft

Vrienden van het S.M.A.K.

Antony Hudek

M HKA

Cecile Jacobs

Department Culture, Youth and Media, Flemish
Government

Edward Jacquemyn

Packed

Anne Judong

BOZAR

Eleni Kamma

Artist

Lissa Kinnaer

Kunstenpunt | Flanders Arts Institute

Viviane Klagsbrun

Artist

Sylvie Laenen

Atelier JPLX

Marina Laureys

Department Culture, Youth and Media, Flemish
Government

Sophie Lauwers

BOZAR

Griet Lebeer

Simon Leenknecht

Kunstenpunt | Flanders Arts Institute

Annick Lemal

Anne Liefsoens

M - Museum Leuven

Frank Maes

EMERGENT

Bart Magnus

Packed

Federica Mantoan

KU Leuven

Pierre Mertens

Artist

Ann Mestdag

Baudouin Michiels

Walter Leblanc Foundation

Christine Mostert

Puilaetco Dewaay

Brigitte Myle

Department Culture, Youth and Media, Flemish
Government

Nicola Oxley

Marie Peeters

Delphine Penninck

Lydian

Lucia Penninckx

Artist

Renee Pevernagie

Artist

Antoon Rumes

Albin Saelens

Foundation Kobe

An Seurinck

Kunstenpunt | Flanders Arts Institute

Elly Strik

Artist

Els Swennen

Kristof Thomas

KMSKA

Philippe Van Damme

Artist

Angelo Van Gorp

KU Leuven / UGent

Lynne van Rhijn

Netherlands Institute for Art History (RKD)

Luk Van Soom

Artist

Lieve Van Stappen

Artist

Lieve vande Velde

Kunstenpunt | Flanders Arts Institute

Guillaume Vandenberg

Estate Philippe Vandenberg

Mo Vandenberg

Estate Philippe Vandenberg

Anne-Marie Vercruysse

Dirk Vercruysse

Henk Visch

Artist

Peter Weidenbaum

Artist

Miriam Windhausen

Art historian / curator

Els Wuyts

Triennale Brugge

SPEAKERS AND MODERATOR

Hélène Vandenberghe

Stella Lohaus

Andrea C. Theil

Thomas Schlesser

Shervone Neckles-Ortiz

Nicolas de Oliveira

Peter Pakesch

Andrew Renton

Luc Delrue

Samah Hijawi

Philippine Hoegen

WORKSHOP 1

Sofia Bustorff
Ann Cesteleyn
Isolde De Buck
Eva Feliers
Elise Gacoms
AnneMarie Laureys
Griet Lebeer
Annick Lemal
Ann Mestdag
Delphine Penninck
Lucia Penninckx
Albin Saelens
Thomas Simon
Els Swennen
Luk Van Soom
Peter Weidenbaum
Stevie Wishart

WORKSHOP 2

Ann Cesteleyn
Geraldine Chafik
Isolde De Buck
Eva Feliers
Elise Gacoms
Inge Henneman
Griet Lebeer
Annick Lemal
Ann Mestdag
Delphine Penninck
Lucia Penninckx
Teri Romkey
Antoon Rumes
Albin Saelens
Els Swennen
Lynne van Rhijn
Peter Weidenbaum

Flanders Arts Institute (Kunstenpunt) is the support organisation for performing arts, visual arts and music in Flanders. It supports and stimulates the development of the artistic field and related government policies, and nourishes the public debate on art in society. Flanders Arts Institute builds up knowledge by mappings and practice-based research, stimulates practice development and facilitates long-term international relations by visitors' programmes, international focuses on Flanders and exchange programmes between different regions and countries.

Contact

Flanders Arts Institute

Dirk De Wit

Coordinator International Relations and Visual Arts

dirk@kunsten.be

flandersartsinstitute.be

kunsten.be

NICC creates spaces for interaction between visual artists, institutions and society, with specific attention to the position of the visual artist, on a local, regional and international level.

NICC plays an active role in the support and self-realisation of the professional visual artist. Its aim is to function as a first contact and mouthpiece for visual artists, striving for a qualitative social framework enabling the visual artist to develop his/her practice in a professional and autonomous way.

Contact

NICC

Josine De Roover and Lode Geens

info@nicc.be

nicc.be

ESTATE PHILIPPE VANDENBERG

The Estate Philippe Vandenberg intends to foster an appreciation for the work of Belgian artist Philippe Vandenberg on an international level. The estate focuses on three areas: managing the artist's heritage and studio-space, facilitating research efforts around the artist's oeuvre, and making the oeuvre accessible through an ongoing dialogue with artists, curators and the public. The Estate Philippe Vandenberg is represented exclusively worldwide by Hauser & Wirth.

Contact

Estate Philippe Vandenberg

Hélène, Guillaume & Mo Vandenberghe

info@philippevandenberg.be

philippevandenberg.be

The logo for Art Brussels, featuring the word 'art' in a smaller, lowercase, sans-serif font above the word 'brussels' in a larger, bold, lowercase, sans-serif font. The letters are black and have a slightly irregular, hand-drawn appearance.

Retaining its youthful profile as a discovery fair, Art Brussels, one of Europe's original and most established fairs, celebrates its 35th edition in 2017. Since its inception, Art Brussels has evolved into one of the top European contemporary art fairs, and is a must-see in the international art calendar. Over 21 - 23 April 2017 (Preview 20 April 2017), the European capital becomes a focal point for collectors, gallerists and art lovers from all over the world. Art Brussels provides a unique opportunity to explore the artistic richness of the city, which is home today to an ever greater number of artists, galleries and curators. position of the visual artist, on a local, regional and international level.

Contact

Art Brussels

Anne Vierstraete

artbrussels.com

Many thanks to:

BOZAR, Packed (Rony Vissers)

The logo for BOZAR, featuring the word 'BO' in a large, bold, sans-serif font above the word 'ZAR' in a slightly smaller, bold, sans-serif font. Below the text, it reads 'CENTRE FOR FINE ARTS BRUSSELS' in a smaller, all-caps, sans-serif font.

BO
ZAR
CENTRE FOR FINE ARTS
BRUSSELS

Culturele archiefinstellingen

ADV

Het archief- en onderzoekscentrum van de Vlaamse Beweging. Verzamelt, bewaart en beheert erfgoed omtrent de Vlaamse Beweging in haar brede historische en thematische context.

advn.be

Amsab-IG

Het archief- en onderzoekscentrum van de sociaal, humanitair en ecologisch geëngageerde bewegingen. Ontsluit dit erfgoed en ontwikkelt er een publiekswerking rond in dialoog met de brede erfgoedgemeenschap.

amsab.be

Archief en Museum voor het Vlaams leven te Brussel (AMVB)

Een gemeenschapsarchief met als doel het verdwijnend collectief geheugen van de Nederlandstalige Brusselaars in de veranderende grootstedelijke samenleving te (her)ontdekken.

amvb.be

Archief voor Hedendaagse Kunst België (AHKB)

Archiefinstelling die aansluit bij de collectie van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten België. Omvat archieven van kunstenaars, kunstgenootschappen, tijdschriften, galleries, verzamelaars, en sleutelfiguren in het culturele landschap. Gaat terug tot begin 20e eeuw.

fine-arts-museum.be/nl/onderzoek/archief-voor-hedendaagse-kunst-in-belgie

Architectuurarchief Provincie Antwerpen (APA)

Het Architectuurarchief documenteert de architectuur, stedenbouw, landschapsarchitectuur en ruimtelijke ordening in de provincie Antwerpen van 1800 tot heden. Vanaf 1 januari 2018 zal het Architectuurarchief geïntegreerd worden in de vzw Vlaams Architectuurinstituut en er de erfgoedpoot, nu ingevuld door expertisecentrum Centrum Vlaamse Architectuurarchieven (CVAA), versterken.

provincieantwerpen.be/aanbod/drem/dienst-erfgoed/architectuurarchief.html

CAVA

Het cultureel erfgoedcentrum, historisch kenniscentrum en centraal archief van de Vrije Universiteit Brussel en de vrijzinnig-humanistische beweging in Vlaanderen en Brussel.

cavavub.be

KADOC

Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving verbonden aan de KU Leuven. Legt zich toe op de bewaring, beheer, dynamische ontsluiting en wetenschappelijk onderzoek van het historisch erfgoed dat het resultaat is van de wisselwerking tussen religie, cultuur en samenleving.

kadoc.kuleuven.be

Liberaal Archief

Erfgoedcentrum voor individuen en organisaties die het liberale gedachtegoed aanhangen, ontwikkelen of uitdragen. Legt zich toe op het verzamelen en beheren van erfgoed van alle personen, groeperingen en organisaties, ongeacht hun omvang, in België en Vlaanderen, die zich laten inspireren door het liberale gedachtegoed en het vrije denken en handelen.

liberaalarchief.be

Letterenhuis

Het Letterenhuis is het letterkundige archief van Vlaanderen met als missie de zorg voor het Vlaamse literaire erfgoed. Het bestaat uit een centraal archief, een documentatiecentrum en een museum voor de letteren in Vlaanderen en verleent diensten rond archiefzorg.

letterenhuis.be

en verder:

Stedelijke en provinciale archieven

Archiefdiensten van steden, gemeenten en provincies zijn centra van expertise op het vlak van archiefbeheer en vaak begaan met cultuur en potentieel erfgoed op hun grondgebied: onder meer het Felixarchief in Antwerpen, Stadsarchief Brugge, Stadsarchief Brussel, Stadsarchief Mechelen, Provinciaal Archief West-Vlaanderen... Sommige stedelijke en provinciale archieven hebben een kwaliteitslabel als cultureel archief.

Archieven van universiteiten en hogescholen

Universiteitsarchieven en culturele diensten verwerven soms kunstenaarsarchieven vanuit de werking van de universiteit (uitbouwen collectie, tentoonstellingen) of als schenking van alumni of professoren. Sommige universiteitsarchieven hebben een kwaliteitslabel als cultureel archief.

Archiefbank Vlaanderen

Een online databank voor private archieven in Vlaanderen. Archiefbank Vlaanderen is geen verzamelpunt voor materiaal, maar een centraal informatiepunt over private archieven.

archiefbank.be

Musea en andere bewaarinstellingen

ARGOS

Instituut voor kunstenaarsfilm en -video met expertise op het vlak van conservering, restauratie, productie en ontsluiting. Dit centrum heeft een unieke gecombineerde functie als kunstencentrum met volwaardige collectiewerking.

argosarts.org

FOMU Fotomuseum

Het FOMU is het expertise- en ontmoetingscentrum in Vlaanderen voor actuele en historische fotografie in al haar vormen en facetten. FOMU neemt ook archieven van fotografen op.

fotomuseum.be

Koninklijk Belgisch Filmarchief

Het Filmarchief verzamelt en bewaart een collectie films die op esthetisch, technisch en historisch vlak blijvende waarde hebben, brengt zoveel mogelijk documentatie over de filmkunst bijeen en verzekert de raadpleging van deze films en documenten.

cinematek.be

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA)

Een instelling van de Vlaamse overheid en het enige Vlaamse museum met een wetenschappelijk statuut. Collectiebeherende instelling met als taak het behoud, beheer, ontsluiting en onderzoek van de eigen collectie, gaande van de Vlaamse primitieven tot de Vlaamse expressionisten.

kmska.be

M Leuven

Door de stad Leuven opgericht en gesubsidieerd museum met statuut van autonoom gemeentebedrijf. Bouwt op een stedelijke museale werking die teruggaat tot de 19e eeuw, en heeft ook een hedendaagse collectie via een langdurige samenwerking met en bruiklenen van de Cera-kunstcollectie.

mleuven.be

Middelheimmuseum

Het Middelheimmuseum legt zich toe op moderne en hedendaagse beeldhouwkunst en bouwt een zeldzame en veelgevraagde expertise op over kunst in openlucht, en verbindt deze met het werkveld van kunst in de openbare ruimte. Het museum presenteert, ondersteunt creatie en bouwt expertise op, koopt aan en bouwt expertise op rond behoud en beheer.

middelheimmuseum.be

MSK

Het Museum voor Schone Kunsten te Gent geeft een beeld van de kunst van de middeleeuwen tot en met de eerste helft van de 20e eeuw, met bijzondere aandacht voor schilderkunst en beeldhouwkunst uit de Zuidelijke Nederlanden en de Europese - vooral Franse - schilderkunst. In de huidige collectievorming krijgt de kunst van de 19e eeuw, het fin de siècle (een artistieke bloeitijd voor Gent) en het begin van de 20ste eeuw veel aandacht, nationaal en internationaal. Het MSK beheert onder andere de 187 werken op papier van Raoul De Keyser.

mskgent.be

Museum voor Hedendaagse Kunsten Antwerpen (M HKA)

Door de Vlaamse Gemeenschap erkende en onafhankelijke collectiebeherende instelling. Werkt rond beeldcultuur in het algemeen, en hedendaagse beeldende kunst, film en mediakunst in het bijzonder, met een nadruk op alles na 1968. M HKA heeft recent het Centrum Kunstarchieven Vlaanderen opgericht dat de ambitie heeft om verschillende diensten aan archiefvormers en beheerders van nalatenschappen te verlenen (zie dienstverlenende organisaties).

muhka.be

Mu.ZEE

Kunstmuseum in Oostende, beheert een rijke collectie Belgische kunst van 1830 tot heden. Via het collectiebeleid en tentoonstellingsprogramma is het de bedoeling dat Mu.ZEE steeds in dialoog staat met het internationale kunstgebeuren.

muzee.be

S.M.A.K.

Stedelijk Museum voor Actuele Kunst, Gent. De vaste collectie van nationale en internationale topwerken wordt gepresenteerd in voortdurende wisselwerking met originele, vaak gedurfde tentoonstellingen.

smak.be

Universiteitsarchieven

Universiteitsarchieven en culturele diensten verwerven soms kunstenaarsarchieven vanuit de werking van de universiteit (uitbouwen collectie, tentoonstellingen) of als schenking van alumni of professoren. Sommige universiteitsarchieven hebben een kwaliteitslabel als cultureel archief. De erfgoedbibliotheek van de UGent beheert onder meer het archief van Philippe Vandenberg, Raoul De Keyser en Charles Vandenhove.

Universiteitsbibliotheek UGent

Erfgoedbibliotheek verbonden aan de Universiteit Gent, beheert onder meer het archief van Philippe Vandenberg, Raoul De Keyser en Charles Vandenhove.

ugent.be/nl/univgent/bibliotheek

Andere musea met een collectie moderne en actuele kunst: Museum Dhondt-Dhaenens, Musea Brugge, FeliXart Museum, Roger Raveelmuseum enz.

Dienstverlenende organisaties

Centrum Kunstarchieven Vlaanderen (CkaV)

Centrum Kunstarchieven Vlaanderen is een hub en dienstverlener voor archiefvormers en beheerders van nalatenschappen in het veld van beeldende kunst in Vlaanderen. Het centrum vormt een autonome organisatie binnen het Museum voor Hedendaagse Kunsten Antwerpen (M HKA) en wordt opstart in 2017 en 2018 op initiatief van Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz en wordt operationeel in 2019.

muhka.be

Centrum Vlaamse Architectuurarchieven (CVAA)

Expertisecentrum voor het cultureel erfgoed van het ontwerp van de omgeving: erfgoed van architecten, vormgevers, stedenbouwkundigen en bouwbedrijven in Vlaanderen. Vanaf 1 januari 2018 zal het CVAA en Architectuurarchief geïntegreerd worden in de vzw Vlaams Architectuurinstituut (zie ook Architectuurarchief Provincie Antwerpen (APA))

cvaa.be

FARO (Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed vzw)

Centraal steunpunt voor het roerend immaterieel cultureel-erfgoedveld in Vlaanderen en Brussel. FARO ijvert op een dynamische, hedendaagse, ethisch en deontologisch verantwoorde manier voor een kwaliteitsvolle, integrale en duurzame zorg voor en ontsluiting van het cultureel erfgoed.

faronet.be

Het Firmament

Expertisecentrum voor het cultureel erfgoed van de podiumkunsten. Ondersteunt en inspireert om op hedendaagse, reflectieve en duurzame manier om te gaan met erfgoed van theater en dans.

hetfirmament.be

Koning Boudewijnstichting

Een stichting die zich inzet voor het algemene belang en van de maatschappelijke cohesie op de velden van armoede en sociale rechtvaardigheid, filantropie, gezondheid, maatschappelijk engagement, ontwikkeling van talenten, democratie, Europese integratie, erfgoed en ontwikkelingssamenwerking.

kbs-frb.be

Kunstenloket

Adviescentrum voor bedrijfseconomische en juridische vragen omtrent werken in de creatieve industrie.

kunstenloket.be

Kunstenpunt

(Inter)nationaal aanspreekpunt voor de sectoren podiumkunsten, muziek, beeldende kunsten, architectuur en vormgeving. Staat in voor praktijkondersteuning, veldanalyse, en actief bijdragen aan de ontwikkeling van de internationale dimensie van de kunsten in Vlaanderen.

kunsten.be

PACKED vzw

Expertisecentrum voor de vorming en verspreiding van kennis en expertise omtrent digitalisering en digitale archivering. Het expertisecentrum wil zo de kwaliteit en de doeltreffendheid van de acties op het vlak van digitalisering en digitale archivering in het ruime cultureel-erfgoedveld verbeteren en bewaken.

packed.be

Resonant

Expertisecentrum voor het muzikale erfgoed, een netwerkorganisatie die zich inzet voor het muziekpatrimonium in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

muzikaalerfgoed.be

ResurrectionLab

Het project ResurrectionLab, een onderdeel van iMAL Center for digital cultures and technology biedt diensten aan op het vlak van emulatie (een specifieke conserveringstechniek voor mediakunst) waarvan kunstenaars en nalatenschappen van kunstenaars gebruik kunnen maken.

imal.org

TRACKS

Tracks is de Toolbox en Richtlijnen voor Archief-en Collectiezorg in de KunstenSector. Via de website worden praktische tools en richtlijnen opengesteld die de kunstensector kunnen helpen met hun zorg voor hun archief en collectie(s). TRACKS is een project van PACKED vzw en kwam tot stand in samenwerking met Archiefbank, CVAA, Faro, Forum voor amateurkunsten, Het Firmament, Kunstenpunt, Resonant en het Departement CJM.

projecttracks.be

Vlaams Instituut voor Archivering (VIAA)

Staat in voor de digitalisering, bewaring en ontsluiting van audiovisueel materiaal voor de brede culturele sector (overheden, stadsarchieven, levensbeschouwelijke archieven, kunstenaarscollectieven, podiumkunsten, enz.)

viaa.be

Erfgenamenorganisaties

Bernd Lohaus Stichting

Volgend op de dood van Bernd Lohaus in 2010 richtten Anny De Decker en haar kinderen Jonas en Stella Lohaus de Bernd Lohaus Stichting op ter ondersteuning en verspreiding van Bernd Lohaus's kunst en ideeën. Naast de organisatie van tentoonstellingen, lezingen en symposia staat de stichting ook in voor steun aan kunstenaars en kunstvertegenwoordigers.

berndlohaus.be

Estate Philippe Vandenberg

De estate zet zich in voor de kennis van en waardering voor het werk van Belgische kunstenaar Philippe Vandenberg op een internationaal niveau. De estate focust op het beheer van de nalatenschap van werken en documentatie, de atelierruimte, het faciliteren van onderzoek rond het oeuvre en het toegankelijk maken ervan door middel van een doorlopende dialoog met kunstenaars, curatoren en het publiek. De Estate Philippe Vandenberg wordt exclusief vertegenwoordigd door Hauser & Wirth.

philippevandenberg.be

Fondation Walter & Nicole Leblanc

Een stichting van openbaar nut, opgericht door Nicole Leblanc om het werk van haar echtgenoot op internationaal niveau te promoten.

walterleblanc.org

René Magritte Stichting

Stichting opgericht in 1998 door Charly Herscovici ter promotie en bescherming van het werk en de faam van René Magritte. Voorbeeldfunctie in de wereld van de estates en erfgenamenorganisaties.

magritte.be

Opleidingen

Master na Master Archivistiek: Erfgoedbeheer en Hedendaags Documentbeheer

Universitaire opleiding archivistiek en records management. Binnen het kader van de opleiding kunnen externe organisaties of personen een stage of thesisonderwerp voorstellen. Onderzoek en ontsluiting ervan.

vub.ac.be/archivistiek

Postgraduaat curatoriaal studies (voordien Tentoonstelling en beheer van actuele kunst), verbonden aan KASK te Gent

De opleiding initieert de student op een specialistische wijze in de actuele tentoonstellingspraktijk, in museale problematieken, en in conservatie, collectievorming en collectiemanagement m.b.t. actuele kunstwerken.

schoolofartsgent.be/nl/onderwijs/opleidingen/tentoonstelling-en-beheer-van-actuele-kunst

Overheden

Departement Cultuur, Jeugd & Media (CJM)

Het Departement CJM bestaat onder andere uit de afdeling Kunsten en de Afdeling Cultureel Erfgoed. Deze afdelingen voeren respectievelijk het kunstenbeleid en het cultureel erfgoedbeleid uit van de Vlaamse Overheid en dragen actief bij tot de ontwikkeling van een kwalitatief en divers (professioneel) kunstenlandschap en cultureel-erfgoedveld.

cjsm.be/cultuur

Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC)

Nederlandstalige overheid in Brussel

vgc.be

Please contact Dirk De Wit, Flanders Arts Institute (dirk@kunsten.be) in case you need any information on these organisations in English.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

COLOPHON

Editing Dirk De Wit, Katrien Kiekens, Stefan Maenen, An Seurinck, Edward Jacquemyn
Concept design Van Looveren & Princen + De Roy
Published by Flanders Arts Institute (Kunstensteunpunt vzw)

.....
.....
.....

NOTES

A series of 20 horizontal dotted lines for writing notes.

NOTES

A series of 20 horizontal dotted lines for writing notes.

NOTES

A series of 20 horizontal dotted lines for writing notes.

A series of 20 horizontal dotted lines spanning the width of the page, intended for writing notes.

NOTES

A series of 20 horizontal dotted lines for writing notes.